

Saksdokument

Digitaliseringsstyret for høyere utdanning og forskning

Til	Digitaliseringsstyret
Dato	16.02.2024
Saksnummer	10/24
Saksarkivnr.	24/00173
Sakstype	Drøfting
Saksansvarlig	Roar Olsen
Saksbehandlere	Julie Storlie, Henrik Tøndel

Hvilke fellestjenester skal være obligatoriske?

Forslag til vedtak

Hovedinnretningen til prosess og beskrivelse av hva som skal være obligatoriske fellestjenester for UH 21 støttes. Innspill som kom i drøftingen tas med i den videre prosessen.

Bakgrunn

Det er skapt en usikkerhet om hvilke fellestjenester som er obligatoriske og hvilke som er frivillige. Dette har aldri vært formalisert, men heller vokst frem som en oppfattelse ved at alle i UH 21 har valgt å delta i samarbeidet og benytte en rekke fellestjenester. I de siste årene har det, gjennom beslutninger i Digitaliseringsstyret relatert til enkelttjenester som har mottatt felles investeringsmidler, blitt besluttet at disse skal være obligatoriske. Når enkelte av disse likevel ikke har blitt tatt i bruk av alle, eller ikke har blitt det man forutsatte, så kommer spørsmålet om hvorvidt de fortsatt skal være obligatoriske. Det er nok spesielt Datadeling – IntArk, Analyseplattformen, Digitale læringsressurser (DLR) og Arbeidslivsportalen som har reist spørsmålet om obligatorisk er riktig.

Vurdering

Det er både fordeler og ulemper med obligatoriske tjenester. Opplagte fordeler er at jo flere som tar del i spleiselaget for investeringer og driftskostnader, jo lavere enhetskostnad får den enkelte, eller man får mer for pengene enn om man skulle gjort tilsvarende investering på egenhånd. En annen fordel, er at sterke fagmiljøer på enkeltinstitusjoner kan bidra til utforming av fellestjenester som kommer alle til gode. Dermed vil også institusjonene som ikke har tilsvarende fagmiljøer kunne få utbytte av samarbeidet. I dette ligger både en solidaritetstanke og et samfunnsøkonomisk perspektiv, hvor det obligatoriske gir forutsigbarhet for alle parter. Strammere økonomi vil også normalt være en faktor som taler for økt samarbeid med kostnadsdeling. For en leverandør vil det obligatoriske gi mer forutsigbare rammer for å legge ambisjonsnivå og å kunne jobbe langsiktig med kontinuerlig utvikling og kostnadseffektiv drift.

Går man for langt i å definere fellestjenester som obligatoriske, så kan dette virke hemmende for utvikling for enkeltinstitusjoner, som ønsker å gjøre noe mer/mindre eller annerledes enn de øvrige. Det er også områder hvor behovet til de ulike institusjonene er forskjellige grunnet faktorer som eksempelvis størrelse og ulike nivå og grader av forskningsaktivitet. For en leverandør vil frivillige tjenester kunne være stimulerende for kostnadseffektivitet og kvalitet.

Interesseavveiningene kan også være mellom de institusjonene som er større og har egen kapasitet til å drive tjenesteutvikling og drift av IT-løsninger, og de som ikke har de samme ressursene.

Fellestjenester som utgjør grunnleggende infrastruktur, tillitstjenester for datadeling, -tilgangsstyring og -fullmakter, samt løsninger til basis administrative prosesser vil normalt ikke være forskjellig når det gjelder behov. De innebærer også ofte behov for større investeringer og gir potensiale for større gevinster enn om man gjør det hver for seg. Felles tillitstjenester kan også gi gevinster knyttet til at både ansatte og studenter beveger seg mellom institusjonene.

Det gjelder å finne den riktige balansen, og en riktig definering av hvilke tjenester som kan havne innunder kategorien grunnleggende infrastruktur, tillitstjenester og løsninger til basis administrative prosesser tilpasset norsk utdanningssektor og lovgivning. Øvrige fellestjenester bør være frivillige. De aller fleste av tjenestene til Sikt er i dag frivillige, og vi ser jo at de fleste velger å bruke de. Både de store institusjonene og de små. Det kan likevel være riktig å opprettholde de som frivillige.

En forutsetning for å få dette til å fungere må være basert på finansieringsmodeller som oppleves rettferdige ift. egeninnsats og gevinst, og at det er mekanismer for at leverandøren av fellestjenester har en kostnadseffektiv måte å levere tjenester på. Samtidig som leverandøren må ha en finansiering i bunn som sikrer forutsigbarhet og kvalitet i produkter og tjenester over tid.

Robusthet ift. drift, beredskap, service og kompetanse er fordeler man har ved fellestjenester. Grunnleggende infrastruktur gir spesielt store fordeler når de benyttes av alle. Stordriftsfordeler, samhandling, felles brukerreiser, datadeling og sikkerhet.

Forslag til obligatoriske tjenester

Tjenester som er lovpålagte eller som av andre grunner er pålagt av KD vil ligge innenfor det obligatoriske. Disse er også i all hovedsak sentralfinansierte direkte fra KD. I tillegg vil grunnleggende infrastruktur, tillitstjenester for datadeling, -tilgangsstyring og -fullmakter, samt basisløsninger til administrative prosesser som er spesialtilpasset til norsk utdanningssektor være riktige å definere som obligatoriske. Med utgangspunkt i disse vurderingene kan følgende fellestjenester være obligatoriske.

Utdanning og administrasjon:

- IT-løsningen for Samordna opptak, lovpålagt
- Nasjonale registre som Rust, Gaus og utdanningsregisteret og eventuelle andre registre som pålegges av myndighetene
- FS – Felles studentsystem. Her vil moderniseringsarbeidet kunne resultere i en felles pakke som bør være obligatorisk for alle. I tillegg vil det kunne bli valgfrie komponenter.
- UH Sak er eid i fellesskap av UH 21 og vil om ønskelig også kunne defineres som en obligatorisk tjeneste.

Forskning og kunnskapsressurser:

- Nasjonalt vitenarkiv og Cristin – NVA/Cris. Pålagt av KD gjennom krav om åpen forskning og rapporteringsplikt på forskningsaktivitet.
- Biblioteksystemene (Alma og Ori) – opprettholde konsortiet for å inngå avtaler om systemer som håndterer nødvendige arbeidsprosesser i et moderne fag- og

forskningsbibliotek, inkludert innkjøp, katalogisering, søk, utlån og tilgang til trykte og elektroniske ressurser, samt håndtering av pensumlister (Leganto).

Infrastruktur:

- Forskningsnettet – kobler nettverk til forskning nasjonalt og internasjonalt, 20-årige markedsavtaler for bredbåndstilgang
- Feide for autentisering
- IAM for tilgangsstyring og autorisasjon
- Cybersikkerhetstjenester – basispakke og sårbarhetsscanning. Her peker Riksrevisjonsrapporten på at et utvidet tjenestespekter kunne økt sikkerheten for alle.
- Fellestjeneste for datadeling. Dette ble vedtatt som en obligatorisk tjeneste i Digitaliseringsstyret, hvor alle skulle betale for den fra år 1 selv om man ikke benytter den. Det er i dag 19 av UH 21 som benytter denne. Vi er usikre på om denne skal være obligatorisk, selv om den har egenskap av å kunne være en grunnleggende infrastruktur.

Fra Digitaliseringsstyrets vedtak om **fellestjeneste for datadeling**:

Digitaliseringsstyret vedtar at det etableres en fellestjeneste for datadeling i høyere utdanning og forskning. Tjenesten forvaltes og videreutvikles av Sikt fra 1.1.2022, i tråd med sektorens tjenestestyrimodell.

Ny fellestjeneste for datadeling er en sentral forutsetning for å oppnå målbildene knyttet til effektiv, sikker og fremtidsrettet praksis og infrastruktur for deling av data i sektoren.

Tjenesten består av tre komponenter:

- **Referansearkitektur og styringsregler** for hvordan kunnskapssektoren deler data på en omforent måte
- **Support og rådgivning** for institusjoner og dataforvaltere for hvordan dele og forvalte data, samt tilgang til et bredt kompetansemiljø
- **Teknisk datadelingsplattform** som består av tjenester for:
 - å sikre god kontroll og oversikt over hvem som har tilgang til hvilke datakilder
 - å administrere API-er
 - å administrere hendelseskøer der endringer i datasettene varsles fortløpende

Alle de foreslåtte obligatoriske tjenestene er UH 21 brukere av i dag, med unntak av IAM og IntArk som er under innføring. Alle øvrige fellestjenester fra Sikt vil ved en slik modell da være frivillige. En forutsetning for at dette skal fungere over tid vil være en lojalitet til felleskapet ved at de som velger å ikke benytte de frivillige fellestjenestene, ikke lager konkurrerende fellestjenester. Da sementeres modellen hvor myndighetene har valgt å etablere en statlig etat som fellestjenesteleverandør i statlig egenregi.

Denne modellen med tydeligere definering av hva som er obligatoriske fellestjenester for UH 21, bør også sees i sammenheng med ordningen for felles investeringsmidler. De felles investeringsmidlene bør prioriteres mot de tjenester som UH 21 definerer som obligatoriske.

Øvrige konsekvenser dette kan ha for samstyringsmodell og finansieringsordningene ønsker vi å komme tilbake til i en egen sak.

Videre prosess frem mot vedtak i Digitaliseringsstyret

- Ta innspillene som kom i Digitaliseringsstyrets drøfting 16. februar inn i et oppdatert saksunderlag
- Innhente innspill fra de tre porteføljestyrene
- Sende på høring i brev til alle UH 21
- Vedtak i Digitaliseringsstyret 21. juni, alternativt 31. oktober hvis det er sprikende og omfattende innspill som kommer gjennom høringsrunden.